

Kuulovammaisten Lasten
Vanhempien Liitto ry

**VINKKIVIHKO
VANHEMMILLE**

Vanhempien tueksi

Tämä vihkonen on tehty vastaamaan kuulovammaisen lapsen vanhempien tiedontarpeeseen. Vihkoseen on koottu keskeisiä asioita eri kuulovammatyypeistä, vastauksia ensitiedon saamisen jälkeisiin vanhempien mietittyttäviin asioihin sekä tietoa harrastamisesta, päivähoidosta ja kouluun liittyvistä asioista siihen saakka, kun lapsi aloittaa koulun. Näkökulmaksi on otettu kuulevien vanhempien kuulovammaiset lapset.

Lista ei ole täydellinen vaan suuntaa-antava. On hyvä ottaa huomioon, ettei kaikissa kunnissa toimita samalla tavalla, vaan käytännöt vaihtelevat. Vihkoseen on kirjattu asioita ja

käytänteitä, joista voi kysellä omasta kunnasta. Mainitut asiat eivät kuitenkaan ole lakisääteisiä oikeuksia, joihin voi vedota.

Viittomakielisten lasten vanhempia palvelevat Opetushallituksen julkaisemat oppaat *Viittomakieliset lapset varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa* sekä *Viittomakieliset oppilaat perusopetuksessa*. Ne löytyvät esimerkiksi googlaamalla. Kuuloavain.fi-tietoportaalista puolestaan löytyy paljon tietoa kaikkien kuulovammaisten lasten vanhemmille riippumatta kuulovamman laadusta tai käytettävästä kommunikaatiotavasta.

Kuulovammojen moninaisuus

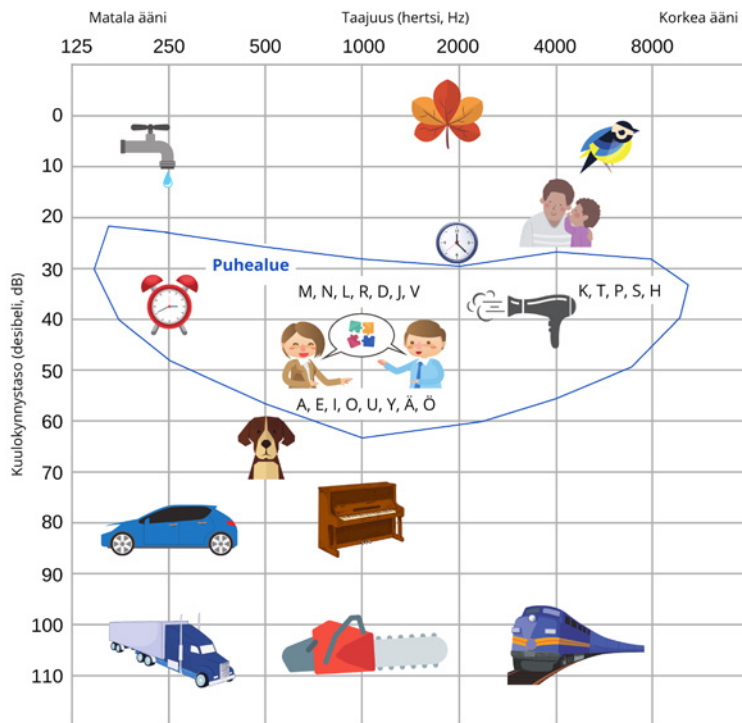
Kuulovammoja on paljon erilaisia. Lääketieteellinen termi *kuulovammainen* pitää sisällään hyvin erilaisia käsitteitä.

Kuulovammainen voi olla

- suomen tai ruotsin kieltä käyttävä suhekielinen
- toispuolisesti kuulovammainen
- suomalaista tai suomenruotsalaista viittomakieltä käyttävä
- lievästi, keskivaikeasti tai vaikeasti huonokuuloinen tai kuuro
- kuulokojetta, sisäkorvaistutetta tai luujohtokojetta käyttävä
- kuurosokea/kuulonäkövamma
- kuulomonivammainen

Kuulon alenema voi olla mitä tahansa lievästä huonokuuloisuudesta täydelliseen kuurouteen. Kuulovamman vaikeusaste tunnustetaan kuulontutkimuksissa ja ilmaistaan kuulokäyrällä desibeleissä. Desibelit eivät kuitenkaan kerro suoraan, miten lapsi kuulonsa kanssa pärjää. Vaikutukset ovat hyvin yksilöllisiä riippuen lapsen ominaisuuksista, kuntoutuksesta ja ympäristöstä. Lievästi tai keskivaikeasti huonokuuloinen lapsi kuulee puhetta kuulokojeiden avulla. Suurin osa kuulovammaisista lapsista kuuluu tähän ryhmään.

Vaikeasti tai erittäin vaikeasti kuulovammaiset lapset kuulevat ilman kuulokojeita vain voimakkaita ääniä ja tarvitsevat kuulokojeen tai sisäkorvaistutteen lisäksi usein visuaalista tukea suhekielen oppimiseen.

Eri äänillä on eri taajuudet eli äänenkorkeus, ja lisäksi äänet kuuluvat eri voimakkuuksilla. Kuulovammoissa kuulokäyrä vaihtelee paljon sen mukaan, kuinka hyvin henkilö kuulee ääniä miltäkin taajuudelta. Puhealue kattaa sen alueen, jota tarvitaan kommunikoidessa toisen henkilön kanssa. Jos kuulokäyrän sijoittaa oheiseen kaavioon, näkee siitä suunnilleen sen, mitä henkilö kuulee. Hän kuulee ne äänet, jotka jäävät käyrän yläpuolelle, mutta ei alapuolelle jääviä ääniä. Normaali kuuloalue on 0–20 dB.

GoZee-sovellus herättää esitteen eloon

GoZee: näin pääset alkuun 30 sekunnissa

1. Syötä App Storen tai Google Playn hakukenttään hakusana "GoZee" ja lataa sovellus tablettiisi tai älypuhelimieesi.
2. Avaa sovellus ja käytä sitä sivuilla, joilla on GoZee-kuvake.

360°
panoraama

Kuva-
galleria

Cinemagraafi

Kuvake

PERÄPOHJOLAN
OPISTO

Tutustu palveluihimme
www.ppopisto.fi

**MONIPUOLISTA KOULUTUSTARJONTAA sekä
MAJOITUS- JA RUOKAILUPALVELUJA**

Tervetuloa
opiskelemaan
Tornionjoen rannalle!

PERÄPOHJOLAN OPISTO
Kivirannantie 13–15, TORNIO
puh. vaihde 040 744 5260
pptoimisto@ppopisto.fi

Tärkeitä vinkkejä diagnoosin saamisen jälkeen

Joka tuhannennella vastasyntyneellä lapsella on kuntoutusta vaativa kuulovamma. Diagnoosin saaminen saattaa olla vanhemmille järkytys. On kuitenkin hyvä muistaa, että lapsi on erityispiirteestään huolimatta aina ensisijaisesti lapsi. Kun kuulovamma on todettu, terveydenhuollon moniammatillinen työryhmä tutkii lapsen ja tekee hoito- ja kuntoutussuunnitelman. Työryhmään kuuluu useimmiten lääkäri, kuulontutkija eli audioniomi, puheterapeutti, psykologi, kuntoutusohjaaja ja sosiaalityöntekijä. Sairaalan kuntoutusohjaaja on perheen apuna ja yhteyshenkilönä esimerkiksi päiväkotiin ja kouluun liittyvissä asioissa. Sosiaalityöntekijä puolestaan kartoittaa perheen tuen tarpeita.

Kuntoutus toteutetaan yhteistyössä lapsen perheen kanssa ottamalla huomioon lapsen yksilölliset tarpeet. Aluksi lapselle sovitetaan kuulokojeet, jotka saadaan hoitavan sairaalan kautta. Mikäli niistä ei ole apua, arvioidaan sisäkorvaistut-

teiden tarve ja samalla mietitään perheen kanssa lapsen kieli- valintakysymyksiä. Kuulon apuvälinettä käyttävä lapsi on koko ikänsä välineen varassa, eli lapsesta ei tule kuulon apuvälineen avullakaan normaalikuuloista. Tämän vuoksi kuulon apuvälineiden säännöllinen käyttö on erittäin tärkeää.

Lapsen kuulon kehitystä seurataan tutkimuskäynneillä sairaalassa. Alkuvaiheessa seuranta on tiivistä ja tapahtuu noin puolen vuoden välein. Kouluikäisillä lapsilla seuranta- käynti on tavallisesti vuosittain. Terveydenhuollossa seurataan lapsen kuuloa, apuvälineiden käyttöä sekä puheen, kielen ja kommunikaatiotaitojen kehitystä. Kuulon apuvälinettä käyttävä lapsi tarvitsee yleensä puheen- ja kielenkehityksen ongelmien vuoksi puheterapiaa. Jos lapsella on kuulovamman lisäksi muitakin sairauksia tai vammoja, myös toiminta- tai fysioterapia voi olla tarpeen.

Lapsi saattaa tarvita myös muita kuin kuulon apuvälineitä. Niitä voivat olla esimerkiksi herätyskello, lisämikrofoni (esim. FM-laite tai bluetooth) ja tv-kuuntelun apuvälineet. Nämä myönnetään hoitavan sairaalan kautta. Kunnan sosiaalitoimi tai vammaispalvelut voi tukea asunnon muutostöitä tai asuntoon kuuluvien kuulon apuvälineiden hankkimista. Niitä ovat esimerkiksi hälytinjaestelmä ja induktiosilmukka. Alle 16-vuotiaan on mahdollista saada vammaistukea. Kuntoutusohjaajalta tai sosiaalityöntekijältä saa lisätietoa em. asioista.

Myös kuuloalan järjestöt tukevat perheitä tuottamalla tietoa ja järjestämällä vertaistukea. Vertaistuki on vapaaehtoista ja vastavuoroista kokemusten vaihtoa samassa elämäntilanteessa olevien ihmisten kesken. Vertaisuudesta ja vertaistuesta saa parhaimmillaan arvokkaita omaa arkea helpottavia vinkkejä. Vertaistuki on tärkeää erityisesti uuteen elämäntilanteeseen sopeutuessa ja äärettömän tarpeellista kuulovammaiselle lapselle. Vertaisten tapaminen tukee lapsen identiteetin ja itsetunnon kehitystä, kun hän näkee, ettei ole maailmassa ainoa laatuaan ja että muutkin pärjäävät kuulon asteesta ja kielestä riippumatta.

Kuulovammaisten Lasten Vanhempjen Liiton ja sen paikallisyhdistysten järjestämästä vertaistoinnista saa osoitteesta www.klvi.fi.

Facebookista löytyy kuulovammaisten lasten vanhemmille tarkoitettu suljettu keskusteluryhmä, jossa jaetaan vertaistukea ja tietoa.

www.facebook.com/groups/34599646607

ALOITA YLIOPISTO- ja AMK-OPINTOSI alkio-opistossa!

- Kasvatus ja psykologia
- Historia ja kielet
- Hyvinvointi ja luonnontieteet
- Talous ja yhteiskunta

alkio opisto

**Laadukasta opetusta
Jyväskylän Korpilahdella**
P. 050 409 3004 • toimisto@alkio.fi

www.alkio.fi

Olemme mukana Toinen reitti yliopistoon -hankkeessa.

MAJOITUKSET, KOKOUKSET, SEMINAARIT JA JUHLAT *Pääjänteen rantamaisemissa*

"Hyvää palvelua"

"Järjestelyt sujuivat mainioisti ja Ravintola Santerin ruoka oli maistuvaa."

Tähtelä

Tähtiniementie 26
Korpilahti
P. 050 432 9190
info@tahtela.fi

www.tahtela.fi

Päivähoidon aloittaminen

Vanhemmilla on tärkeä rooli viestin välittäjänä kodin, päivähoiton, koulun, terapeuttien ja terveydenhuollon ammattilaisten välillä.

Alle kouluikäisten lasten vanhemmat voivat valita lapsensa hoidon itselleen sopivammalla tavalla. Lapsen tukitoimien tarve, kielelliset taidot ja esimerkiksi perheen asuinpaikka ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat siihen, mikä päivähoitomuoto lapselle sopii parhaiten. Valintaa tehtäessä kannattaa keskustella lasta kuntouttavan tahon kanssa. Monipuolinen toiminta, muiden lasten seura ja kielelliset mallit tukevat omalta osaltaan kuulovammaisen lapsen kehitystä.

Varhaiskasvatuksessa olevalla lapsella on oikeus saada suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle tehdään varhaiskasvatussuunnitelma eli vasu, jossa lapsen

kasvua tuetaan henkilökohtaiset tarpeet huomioiden. Jos lapsi tarvitsee tukea kasvuun, kehitykseen tai oppimiseen, vasu toimii niiden välineenä. Periaatteena on, että lapsen tuen tarvetta arvioidaan alusta asti yhdessä lapsen vanhempien ja päivähoiton kasvatushenkilöstön sekä kuntouttavan tahon kanssa. Tuen tarpeen arvioimisen lähtökohtana ovat lapsen yksilöllinen kehitys ja hänen mahdollisuutensa osallistua toimintaan yhdessä muiden lasten kanssa. Päivähoidon erityinen tuki toteutetaan ensisijaisesti lapsen omassa päiväkotitai perhepäivähoitoryhmässä. Lapsiryhmän kokoa arvioitaessa otetaan huomioon tukea tarvitsevan lapsen etu, tuen tarve sekä se, että varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa.

Kuntoutusohjaaja arvioi päiväkodin ja jatkossa myös koulun kuunteluolosuhteet. Hän laatii tarvittavat suositukset tilojen akustoisuudeksi ja on tarvittaessa yhteydessä kunnan viranomaisiin. Hyvästä kuunteluympäristöstä hyötyvät kaikki, eivät vain kuulovammaiset lapset.

Lapsi harrastaa

Harrastusten kautta saadaan ystäviä ja sosiaalisia kontakteja, opitaan uusia taitoja, koetaan onnistumisia ja kenties pettymyksiäkin. Lapsen sosiaalisten taitojen ja identiteetin vahvistumisen kannalta on tärkeää päästä toteuttamaan itseä mieluisan harrastuksen parissa. Kuulovammaisen lapsen arki on samanlaista kuin kenen tahansa muunkin. Vanhempien on kuitenkin hyvä pysyä selvillä siitä, kuinka kavereitten kanssa ja harrastuksissa sujuu. Harrastusohjaajien on hyvä tietää kuulovammasta ja saada siihen vanhemmilta hyviä vinkkejä.

Apuvälineet ja tukipalvelut ovat käytettävissä yhtä lailla vapaa-aikana ja harrastuksissa. Harrastusohjaaja voi esimerkiksi käyttää FM-laitetta, tai harrastukseen voidaan tilata kirjoitus- tai viittomakielen tulkki. Vanhempien kannattaa reilusti kertoa harrastusryhmän ohjaajalle, että lapsi on kuulovammainen, ja antaa vinkkejä, miten sen voi ottaa huomioon käytännössä. Näitä vinkkejä ovat esimerkiksi katsekontakti, selkeä puhe suoraan lapseen päin, puheen selkeys ja tauotus, ohjeiden antaminen ennen tekemistä, ohjeiden toistaminen ja muiden lapsen kysymysten toistaminen ennen vastauksen antamista.

Valkea talo on viihtyisä ja monipuolinen tila kokouksille ja seminaareille.

VALKEATALO

www.valkeatalo.fi

Koulutie

Kuulovammaisen lapsen opetus tapahtuu lähtökohtaisesti oppilaan lähikoulussa, ja siitä vastaa kotikunta. Jos oppilas tarvitsee oppimisensa ja koulunkäyntinsä avuksi tukikeinoja, ne pyritään järjestämään lähikouluun ja siihen opetusryhmään, jossa lapsi opiskelee.

Perusopetuslain mukaan vammaisella ja muulla erityistä tukea tarvitsevilla oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkittamis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut sekä erityiset apuvälineet.

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa oppilaan saamaa tukea kutsutaan kolmiportaiseksi tueksi. Se jakautuu yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen.

Yleinen tuki on oppiaineiden eriyttämistä, tukiopetusta ja osa-aikaista erityisopetusta. Se voi olla myös oppilaan ohjausta, oppilashuollon tukea ja apuvälineiden käyttöä.

Tehostetun tuen saaja tarvitsee oppimisessaan säännöllistä tukea tai useita tukimuotoja. Ennen tehostetun tuen aloittamista oppilaan tuen tarve arvioidaan pedagogisessa arvioissa ja tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan.

Myös ennen erityiseen tukeen siirtymistä tehdään pedagoginen selvitys tuen tarpeesta. **Erityisen tuen** päätöksessä määrätään mm. pääsääntöisestä opetusryhmästä, mahdollisista tulkki- ja avustuspalveluista ja yksilöllistettävistä oppiaineista. Erityisen tuen päätökseen sisältyy tarvittaessa myös päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta.

Tuki kirjataan HOJKSiin, eli henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan. Kolmiportaisessa mallissa tuki on aina joustavaa. Tuen muotoa ja määrää harkitaan uudelleen, jos tuen tarve muuttuu.

Pidennettyä oppivelvollisuutta eli 11-vuotista koulupolku suositellaan lapselle, joka ei todennäköisesti saavuta yhdeksässä vuodessa peruskoulun tavoitteita. Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään ennen oppivelvollisuuden alkamista, ja päätös perustuu aina yksilölliseen harkintaan. Samalla tehdään päätös myös erityisestä tuesta. Jos päätös on jäänyt tekemättä tai oppilaan tilanne muuttuu esi- tai perusopetuksen aikana, päätös voidaan tehdä myöhemminkin. Silloin oppivelvollisuus ei enää pitene, mutta päätös takaa lapselle normaalia pienemmät opetusryhmät. Jos oppilas opiskelee yleisopetuksen ryhmässä, jossa on yksi opettaja, oppilaita saa olla korkeintaan 20.

Vaikkeasti kuulovammaiset lapset voivat saada pidennetyn oppivelvollisuuden. Tämä ei kuitenkaan ole automaatio. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalle erityistä tukea saavalle oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma eli HOJKS.

Jos oppimisen ja koulunkäynnin tukea ei ole mahdollista järjestää kotiluokkaan, opetus voidaan toteuttaa joko erityisluokassa tai erityiskoulussa, esimerkiksi Valteri-koulussa www.valteri.fi.

Koodilla **KUULO** saat 10 % alennuksen tilauksista esitteen voimassaoloajan.

Työ. Elämä. Spesia.

Ammattiopisto
SPESIA

JOKAINEN SAA LOISTAA

Ammatillista ja valmentavaa koulutusta nuorille ja aikuisille, jotka tarvitsevat yksilöllistä tukea opintoihinsa.

www.spesia.fi

[@AoSpesia](https://www.facebook.com/AoSnesia)

[@AoSpesia](https://twitter.com/AoSnesia)

[@aosnesia](https://www.instagram.com/aosnesia)

S. ja A. Bovalliuksen säätiö sr kuulovammaisten ja kommunikaatioesteisten tukena.

BOVALLIUS

Vinkkilista lapsen koulutielle

Lapsen koko koulupolun ajan on hyvä tehdä tiivistä yhteistyötä perheen, kasvatuksesta ja opetuksesta vastaavan tahon sekä lasta kuntouttavien tahojen kesken erityisesti eri nivelvaiheissa, kuten siirryttäessä varhaiskasvatuksesta kouluun.

4-VUOTIAANA

1. Otetaan kuulokeskuksessa tai korva-, nenä ja kurkkutautien poliklinikalla kouluasiat puheeksi
2. Kartoitetaan, ovatko lapsen kielellinen kehitys ja muut taidot ikätasoisia?
 - Ei – keskustele pidennetyn oppivelvollisuuden tarpeesta lastasi hoitavan tahon kanssa
 - Kyllä – Lapsesi ei luultavasti tarvitse pidennettyä oppivelvollisuutta
3. Laitetaan kuntoutussuunnitelmaan merkintä koulusuunnitelmista
4. Mietitään, mihin kouluun lapsen halutaan menevän, ja otetaan yhteyttä ko. kouluun

5-VUOTIAANA

1. Päiväkodissa otetaan viimeistään käyttöön tarpeen mukaiset apuvälineet
 - FM-laite
 - induktiosilmukka
 - koulunkäyntiavustaja tai kommunikaatio-ohjaaja
 - kaiutinjärjestelmä ja/tai mahdollisesti kiertävä/heiteltävä mikrofoni
 - viittomakielen tulkki
2. Otetaan yhteyttä kouluun ja muistutetaan, että tulossa on kuulovammainen oppilas
3. Kerrotaan mahdollisista tukitarpeista, jotta koulu ehtii budjetoida ne

6-VUOTIAANA

1. Listataan koulua varten tarvittavat muutokset
 - akustointi
 - liitutaulu älytauluksi
 - induktiosilmukka
 - kaiutinjärjestelmä ja/tai mahdollisesti kiertävä/heiteltävä mikrofoni
2. Pohditaan luokan fyysinen sijoitus koulussa (kts. kohta muut ympäristöön liittyvät asiat)
3. Kartoitetaan mahdolliset muut resurssit (oman kunnan taloudellinen tilanne vaikuttaa)
 - jakotunnit – luokka jaetaan joillakin tunneilla kahteen ryhmään
 - ryhmäavustaja
 - avustaja
 - erityisopettaja
 - samanaikaisopetus eli kaksi opettajaa luokassa
 - viittomakielen tulkkaus (perusopetus maksaa)
4. Pidetään kouluunsiirtymispalaveri
5. Sovitaan koulun kanssa tarvittavista tukitoimista

6-7-VUOTIAANA

1. Koulun alkaessa sovitaan yhteistyöstä kodin ja koulun välillä
 - apuvälineet ja niiden käytön tuki (yleensä kuntoutusohjaajalta)
 - kuulovammasta kertominen muille oppilaille, kysymyksiin vastaaminen (vanhemmat tai kuntoutusohjaaja)
 - tiedottaminen toisille vanhemmille
 - reissuviikko tai Wilma-merkinnät, tiedonkulku harjoiteltavista asioista
 - yhteiset sopimukset kuulolaitteiden ja muiden kuulon apuvälineiden huollosta, esim. FM-laite; kuka huolehtii näistä koulussa?
 - lapsen jaksamisen seuraaminen

Edellä olevien asioiden lisäksi kiinnitetään huomio **kuuntelu- ympäristöön** liittyviin asioihin. Niistä tärkein on akustointi, jota voi parantaa akustiikkalevyillä ja tekstiileillä, kuten verhoilla, matoilla tai tyynyillä, laittamalla huopapehmusteet pulpetteihin ja tuoleihin, käyttämällä tilanjakajia ja hankkimalla viherkasveja. Kuunteluympäristöön voi vaikuttaa myös huolehtimalla luokan työrauhasta ja sopivasta ryhmäkoosta sekä käyttämällä säännöllisesti apuvälineitä. Myös taustamelun vähentäminen on tärkeää: kuunnellaan ikään kuin kuulovamman korvin, muistetaan ilmastoinnin tai tuulettimien aiheuttama ääni ja koulun käytäviltä kantautuva melu sekä pidetään ovet ja ikkunat suljettuina. Muistetaan myös visuaalisen hälyn vaikutus.

Muita huomioon otettavia asioita on **luokan sijainti**. Se ei saa olla lähellä ruokalaa tai ulko-ovia eikä liikuntasalin tai teknisen työn luokan lähellä. **Valaistuksen** osalta hyvä yleisvalaistus auttaa, samoin ns. tauluvalo. Opettajan on hyvä asettua niin, että kasvot ovat hyvässä valaistuksessa. Luokan seinä- ja muiden pintojen olisi hyvä olla heijastamattomia.

Kuulovamman **oppilaan paikka** on hyvä sijoittaa lähelle opettajaa ja niin, että oppilaalla on hyvä kuulo- ja näköetäisyys opettajaan. Paremmalla korvalla on hyvä olla luokkaan päin ja ikkunasta tulevan valon suuntautua oppilaan selän takaa.

Lapsi saattaa myös hyötyä pyörivästä tuolista. On myös hyvä huolehtia ryhmän jäseneksi tulemisesta ja kaverisuhteiden solmimisesta sekä väärinkäsitysten ehkäisystä ja oikaisusta.

Yläkouluun siirtymiseen liittyvissä asioissa kannattaa pitää tiivistä yhteyttä kuntoutusohjaajan kanssa. Tämä on erityisen tärkeää sen vuoksi, että yläkoulussa jokaisella oppiaineella on oma opettajansa eikä yhdelläkään opettajalla ole lapsesta samanlaista kokonaiskuvaa kuin alakoulun luokanopettajalla. Tämän vuoksi vanhempien aktiivisuus ja tiivis yhteydenpito luokanvalvojaan ovat aiempaa tärkeämpiä.

KUUROJEN LIITTO

Kuurojen kansanopisto

Tule opiskelemaan!

Tarjolla on suomalaista viittomakieltä, suomen kieltä, tukiviittomia, henkistä hyvinvointia, sienikurssia, villiyrttikurssia tai mitä vain keksit ehdottaa!

Ota yhteyttä: kansanopisto@kuurojenkansanopisto.fi

Tutki: www.kuurojenkansanopisto.fi

**Kuulovammaisten Lasten
Vanhempien Liitto ry**
Ilkantie 4, 00400 Helsinki
Puh: 040 7554 551
toimisto@klvl.fi

 www.klvl.fi

 www.facebook.com/KLVLry

 www.instagram.com/klvlry

Esitteessä käytetyt lähteet:

- Aarnisalo A., Hyvärinen A., Häkli S., Mykkänen S., Salonen J., Peltonen R., Rouvinen J. ja Suomela-Markkanen T. Kuulon apuvälinettä käyttävän lapsen ja nuoren hyvä kuntoutuskäytäntö. Kuntoutussäätiö. Helsinki 2017.
- Kuuloliitto ry. Päivähoidossa on kuulovammainen lapsi. PrintComm 2011.
- www.klvl.fi
- www.kuuloavain.fi
- www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/elamaa-kouluikaisen-kanssa/elamaa-ylakoululaisen-kanssa/ylakoulu-alkaa/
- www.oph.fi/sites/default/files/documents/viittomakieliset_oppilaat_perusopetuksessa.pdf
- www.oph.fi/sites/default/files/documents/viittomakieliset_lapset_varhaiskasvatuksessa_ja_esiopetuksessa.pdf
- www.palvelupolkumalli.fi/arkisujuvaksi/vapaa-aika/31-harrastukset

VALTERI

Valteri on Opetushallituksen alaisuudessa toimiva valtakunnallinen oppimis- ja ohjauskeskus, joka tukee lähikouluperiaatteen toteutumista. Tarjoamme monipuolisia palveluja yleisen, tehostetun ja erityisen tuen tarpeisiin varhaiskasvatuksesta toisen asteen siirtymävaiheeseen.

Otathan yhteyttä Valteriin, kun pohdit kuulovammaisen lapsen tai nuoren oppimiseen liittyviä asioita.

valteri.fi

**kuulo
auris**

**Lääkinnällistä kuntoutusta
kuulo- ja kuulonäkövammaisille lapsille,
nuorille ja aikuisille sekä omaisille.**

- Kelan lääkinnällinen kuntoutus.
- Tinnituspalvelut tinnitukseen ja ääniyliherkkyyteen hoitoon.
- Kuuloalan koulutusta tilauksesta.
- Moniammatillinen työryhmämme kehittää aistivamma-alan palveluita jatkuvasti lisää.

Lue lisää www.auris.fi

Kristiina Laakso
Kuntoutusjohtaja, psykologi
kristiina.laakso@auris.fi
p. 050 511 8046

Marianne Montonen
Hallintopäällikkö (ft, TtM)
marianne.montonen@auris.fi
p. 044 752 5568

Jokainen kuultu sana on tärkeä! Phonak ja Advanced Bionics

Sonova Finland Oy
Tullikatu 6, 33100 Tampere | 010 281 4477 | info@phonak.fi

Advanced Bionics Finland Oy
Tullikatu 6, 33100 Tampere | 010 281 4477 | info.finland@advancedbionics.com

A Sonova brand

PHONAK
life is on

Advanced Bionics

